Presentation av Gökboet - 20 april 2026

Dagens/kvällens film hade premiär 1975 och handlar om en småkriminell man som låtsas vara psykiskt sjuk för att slippa fängelse och istället hamna på sinnessjukhus. Där möter han en strikt och kontrollerande sjuksköterska och kring detta utspelas ett drama, inte utan komiska poänger.

Filmen spelades in på ett riktigt mentalsjukhus, vilket bidrar till den realistiska känslan. Sjukhusets chef, en psykiater, var så engagerad att han även medverkade som skådespelare.

För att skapa trovärdighet bodde flera av skådespelarna tillsammans under inspelningen och tillbringade tid med riktiga patienter.

En annan intressant detalj är att många av birollerna spelas av då relativt okända skådespelare, som senare blev stora namn. Till exempel syns en ung Danny DeVito i en av sina tidiga roller.

Filmen blev en enorm framgång och vann fem av de tyngsta Oscarspriserna: bästa film, bästa regi, bästa manliga huvudroll, bästa kvinnliga huvudroll och bästa manus. Den första filmen att vinna alla dessa priser var *Det hände en natt* 1934 och det skulle dröja över 15 år efter *Gökboets* premiär innan *När lammen tystnar* blev den tredje (och hittills senaste filmen) att vinna i alla de fem stora kategorierna.

I Stockholm gick filmen i över 12 år på biograferna vilket är ett svenskt rekord.

Filmens regissör Milos Forman föddes i Tjeckoslovakien och i samband med Sovjetunionens invasion 1968 flydde han till USA där han verkade livet ut.

Producenterna kontaktade Forman för att regissera filmen och han har sagt att de anlitade honom eftersom han låg i deras prisklass. Då anade de nog inte att filmen skulle spela in en hel miljard kronor. Då den kostade 27 miljoner kronor att producera gav den alltså 36 gånger pengarna. På tal om miljard - om man gör en sedelhög som innehåller en miljon och är en meter hög och staplar totalt en miljard och lägger den ned så når den härifrån Grand ända ner till Lidingöbrons brofäste. Overkligt mycket pengar alltså…

Någon kritiker konstaterade att Formans rollbesättning är så inspirerande, hans scensättning så säker att han förmodligen skulle kunna vrida ut Oscarsframträdanden ur en sten.

Bland hans många filmer kan nämnas *Hair* och *Amadeus*, båda ytterst sevärda och framgångsrika.

Om Jack Nicholson kan man tala länge och mycket men jag vill bara nämna en osannolik detalj från hans tidiga år. Han växte upp med sina föräldrar och två äldre systrar men så småningom kom det fram att föräldrarna var hans morföräldrar, den ena systern en faster

och den yngre systern hans mamma. Vill ni veta mer om denna filmlegend så läs gärna mer om honom på Wikipedia!

Gökboet handlar om individens kamp mot auktoritet och om vad som egentligen definierar “normalitet”. Den ställer frågor om makt, frihet och mänsklig värdighet och den känns fortfarande aktuell. Filmen kombinerar enastående skådespelarinsatser med en realistisk och obehaglig skildring av psykiatrisk vård. Den räknas idag som en klassiker och fortsätter att påverka både publik och filmskapare världen över.

Hoppas den kommer påverka er också! Och så avslutningsvis min klassiska uppmaning - luta er tillbaka och njut!

/ Christopher Friis

Det var bara en olycka

Regi: Jafar Panahi 2025 101 min Iran/Frankrike

Skådespelare: Vahid Mobasseri, MariamAfshani, Ebrahim Azizi m fl

Guldpalmen i Cannes för bästa film 2025
2 Oskarsnomineringar

Jafar Panahi är en modig filmskapare som fortsätter göra film i en brutal dikatur som straffar sina medborgare för minsta kritik mot regimen eller trots mot de stränga regler som gäller hela samhället.

Vi minns alla den unga tjej *Masha Amini* som blev tagen av moralpolisen 2022 för att hennes slöja inte satt helt korrekt. Och sen misshandlad till döds. Det var starten på de våldsamma protester under parollen *”Kvinna, liv, frihet”* där först och främst unga kvinnor gick i bräschen och riskerade sina liv för ett bättre liv. Det gällde inte bara slöjtvånget och kvinnors underordning utan har blivit en global symbol för motstånd mot patriarkala strukturer överhuvudtaget.

I december utbröt nya politiska protester över hela landet med stora gatudemonstrationer mot regimen. Det gäller förutom grundläggande mänskliga rättigheter, den dåliga ekonomin i landet överhuvudtaget. Soldater sköt rakt in i folkmassorna och man beräknar att minst 36 000 människor dog under de första dagarna. Man har stängt ner internet och begravt människor i masssgravar.

Nu senast verkar hoppet ha slagits ner då regimen har behållit sitt grepp trots USAs och Israels intensiva bombningar över hela Iran. Oljan verkar nu viktigast och inte människorna.

Den här filmen **Det var bara en olycka** har Jafar Panahi gjort efter att själv ha suttit i fängelse flera gånger. Han har senast suttit i det ökända Evinfängelset i Teheran där många politiska fångar sitter. Han släpptes nu senast 2023 efter att ha hungerstrejkat i protest.
Han har haft husarrest, yrkesförbud och reseförbud i långa perioder. Men ändå producerat film i smyg. Han har fått priser för sina filmer världen över t ex ”Taxi Teheran” där allt är inspelat i en taxibil. Efter en dom för sitt filmarbete gjorde han ”Det här är ingen film”. som han lyckades smuggla ut i ett usbminne i en bakelse.
Nu har han fått lämna Iran för första gången på 15 år och tog sig till Cannes och tog emot Guldpalmen för bästa film. Det var första gången på länge han fick se sin film tillsammans med publik. Han tycker det var det viktigaste att se hur publiken reagerar.
Den här filmen bygger på berättelser från fångar som han träffat i fängelset.
Händelseförloppet är att en före detta politisk fånge som arbetar som bilreparatör av en slump stöter på mannen som torterade honom. Bilreparatören handlar impulsivt och kidnappar mannen och slänger in honom i sin skåpbil. Men vad ska han göra sen? Döda honom och själv bli förövare? Föder hämnd mer våld? Och har han verkligen fått tag på rätt person? Reparatören hade ögonbindel under tortyren och känner bara igen mannen genom ljudet från hans benprotes.
Han åker runt med skåpbilen i Teheran för att söka upp andra som också torterats och som kanske kan identifiera personen med större säkerhet. Till slut är de en brokig skara – bland andra en blivande brud i bröllopsklänning – som tvistar om vad de ska göra med den kidnappade.

Den här filmen är gjord på bara 20 dagar med ett litet antal filmarbetare -en har redan blivit fängslad. Panahi har också blivit dömd men har överklagat det. Och han vägrar lämna sitt land som han älskar.

Filmen är konstigt nog inte tung utan har så mycket mänsklig värme och humor. Han säger själv att han är ett vittne till vad som händer. En socialt engagerad filmmaker inte en poltisk. Han kände att han måste göra en film om de övriga fångarnas berättelser. Det var en social plikt att göra den. ”95% av filmmakarna gör underhållning som publiken vill ha men 5% visar hur verkligheten är. Det är ingen som är helt ond eller god. Jag har en humanistisk syn på alla människor. Det är ett val man gör. Man måste känna smärtan och hela samhällets smärta för att göra film”.

Panahi säger själv att han inte har något hämndbegär utan hellre vill prata om ”hopp” än ”förlåtelse”.
– Hopp om att ingen kommer att påtvinga andra sina idéer. Hopp om att alla kommer till insikt, oavsett om de sitter i regeringen eller är vanligt folk. Hopp om att alla ska bli en bättre version av sig själva. Hopp om en bättre framtid utan våld.

Lyssna noga på slutet. Det är raffinerat och visar hur vi människor bär våra erfarenheter inom oss. För alltid.
Ha en fin stund.

Py Wernstedt april 2026

När hösten kommer

16 mars 2026

Frankrike, 2024 Regi: François Ozon, 1:24, Drama

Som ni läst i programmet är *När hösten kommer* ett drama som kretsar kring relationer, hemligheter och moraliska gråzoner. Huvudpersonen Michelle, en äldre kvinna som lever ett till synes lugnt pensionärsliv, får besök av sin dotter och barnbarn och då börjar gamla konflikter och dolda spänningar att komma upp till ytan. Det som först verkar vara ett stillsamt familjedrama utvecklas gradvis till något mer komplext och obehagligt. Men mer än detta ska jag inte avslöja om handlingen men kan tillägga att filmen är en fransk feel-good även om just good är lite tveksamt…

Regissören Francois Ozon är en av Frankrikes mest profilerade och flitiga filmregissörer och vi har tidigare visat filmer av honom, *Bakom stängda dörrar* hösten 2013 och *Frantz* hösten 2017.

Sedan slutet av 1990-talet har han gjort över tjugo långfilmer, och det speciella med honom är att han nästan aldrig gör samma typ av film två gånger. I en intervju har han sagt:

- ”*När hösten kommer* är en lågbudget-film. Men det är alltid jobbigt att resonera med producenter och finansiärer. Jag tycker om att allt inte måste förklaras, jag tror på publikens intelligens. Men producenter är korkade, de ska ha allt förklarat för sig.”

Samtidigt har han sagt att han älskar att arbeta i sitt hemland men att det inte alltid är lätt att skaka fram pengar. Och kan det möjligen bero på att han kallar producenter för korkade?

Ett kännetecken för François Ozons filmer är också att de ofta leker med publikens förväntningar. Det som först verkar vara en enkel historia visar sig ofta ha fler lager. Relationer förändras, perspektiv skiftar och publiken tvingas ibland omvärdera vad man egentligen har sett.

Filmen spelades till stor del in på landsbygden i Frankrike, och miljön är viktig för stämningen. Den lugna, nästan idylliska omgivningen kontrasterar mot de mer komplicerade relationerna mellan människorna i berättelsen.

I rollerna ser vi två lysande skådespelare som är fulla av liv, accepterar sin ålder och man man ser och känner deras rynkor. Sonen spelas av Pierre Lottin som vi lärde känna i förra terminens film *Min oväntade bror* som för övrigt fick högsta betyg av alla filmer vi visade i höstas.

Ni som tyckte att förra veckans film var lång kan glädja er över att dagens/kvällens film visas på halva den tiden.

Och så vill jag avsluta med den för mig klassiska uppmaningen: Luta er tillbaka och njut!

/Christopher Friis

Paris, Texas

9 mars 2026

Västtyskland, Frankrike, Storbritannien, USA, 1984, Regi: Wim Wenders, 2:25, Drama/Road movie

REGISSÖR

Wim Wenders är en tysk filmregissör och producent, född 1945 i Düsseldorf, Tyskland. Han är känd för sina poetiska och visuellt imponerande filmer. Wenders har fått erkännande för sitt unika berättande och sin förmåga att bruka atmosfäriska bilder.

Vi såg tidigare här i höstas hans film *Himmel över Berlin* och förra hösten *Perfect Days*.

SYNOPSIS / HANDLING

Filmen handlar om en man som har varit försvunnen i 4 år och återvänder till livet, samtidigt som han försöker återfinna sin familj och förstå sitt förflutna. Den utspelar sig i Texas, södra USA, och utforskar teman som identitet och försoning.

SKÅDESPELARE

Rollerna spelas främst av Aurore Clément, Dean Stockwell, Nastassja Kinski (skådespelaren Klaus Kinskis dotter) och Harry Dean Stanton (också i filmen Lucky, 2017, som vi såg 2018 här på filmstudion) - där Stanton är mannen som varit försvunnen.

VAD SÄGER PUBLIK & KRITIKER?

Filmen finns med på hela 22 topplistor, vilket verkligen säger något om att den är en hyllad klassiker - hos såväl publik, med 8.1/10 i betyg på IMDb, som kritiker med 81/100 i metascore.

PRISER

Cannes Film Festival, Bästa film, 1984 - vilket gjorde Wim Wenders till vinnare då detta gav honom ett större erkännande.

Bafta Award, Bästa originalmanus, 1985 – Wenders och manusförfattaren och skådespelaren Sam Shepard vann priset tillsammans.

International Federation of Film Critics, Cannes, 1984 – Priset vanns för filmens konstnärliga och narrativa kvalitet.

BUDSKAP

Filmens budskap kretsar kring de subtila sammanhangen. Genom en noggrant utvald berättarteknik och symboliska detaljer belyser den våra inre världar och tolkningar. Den utforskar också temat makt, och hur kreativ konst kan fungera som verktyg för att förstå och utmana våra föreställningar. Genom den tyska regissörskollegan Werner Herzog's kreativa medverkan och filmens konstnärliga stil förstärks detta budskap, vilket gör filmen till en tankeväckande reflektion över mänskligt medvetande och tolkning.

SAGT OM FILMEN

Adrian Martin, doktorand och filmkritiker på The Age skrev "... Paris, Texas... rymmer det bästa... i Wenders karriär - både längtan efter ett hem och insikten om hur alienerade vi moderna människor är från detta hem."

EXTRA NÄMNVÄRT

Musiken på gitarr av afroamerikanske Ry Cooder & som nämnt det vackra fotot av Robby Müller.

TAGLINE

"A place for dreams. A place for heartbreak. A place to pick up the pieces."

/Mats ”Junior” Ekenberg

Kvällspass

Schweiz, 2025 Regi: Petra Biondina Volpe, 1:31, Drama/thriller

Hej och välkomna till dagens/kvällens filmvisning. Idag/ikväll ska vi se Kvällspass, en schweizisk film som hade premiär i höstas.

Vi kanske har några nya medlemmar här idag/ikväll så jag ska presentera mig – jag heter Marianne Petersén och är ledamot i Lidingö Filmstudios styrelse.

Kvällspass är en otroligt verklighetsnära skildring som fångar sjukhuspersonalens komplexa och stressiga vardag på pricken. Man kan tro att det är en dokumentär, men det är det inte… Någon eller några av er här kanske arbetar eller har arbetat inom sjukvården och kommer i så fall kanske att känna igen er.

I Kvällspass får vi följa Floria som är en erfaren sjuksköterska på en kirurgavdelning. Hon spelas av Leonie Benesch som bl.a. har spelat i Lärarrummet och Det vita bandet. Tempot är högt och resurserna är knappa. Det är fruktansvärt stressigt, krävande och påfrestande. Genom henne speglas egentligen liv och död, de stora existentiella frågorna och samtidigt, på ett högst konkret och realistiskt sätt sätts detta i samband med hur ett arbetsliv kan se ut idag för många människor.

Filmen utspelar sig i Schweiz, men hade lika gärna kunnat vara i Sverige. Underbemanningen är densamma. När Floria kliver in på avdelningen där hon arbetar är hon behövd på tre ställen samtidigt. Stressen är ett faktum och ett arbetspass kan verkligen rymma ett spektrum av livsomvälvande ögonblick, samtidigt som det är en vanlig dag på jobbet. Många sköterskor skulle nog kunna säga att det är yrkets både skönhet och utmaning.

Petra Volpe som är schweizisk-italienska, är både manusförfattare och regissör till denna film. I en intervju säger hon att det är en actionfilm för tempot är verkligen högt. Och Floria är en verklig hjälte. Filmens tyska originaltitel är just Heldin, alltså hjältinna.

Floria är motiverad, ung och stark och trots det klarar hon inte riktigt av kvällspasset. Detta betraktar Petra Volpe som ett av de stora problemen vi har inom vårdyrket. Människor som älskar sina jobb, men där omständigheterna och tidsbristen gör att det inte är möjligt att genomföra jobbet på ett så bra sätt som man hade velat.

Det här är en stark film som man kan önska att många ser. Speciellt politiker och makthavare och Petra Volpe hoppas att filmen ska bli ett inlägg i debatten här i Sverige, så som den har blivit i både Tyskland och Schweiz och hon menar att vi alla bör stå upp för och stötta sjuksköterskorna i deras kamp för bättre arbetsvillkor.

Och det kan vi göra genom att vara bra patienter och genom att stå på deras sida, dessa hjältinnor och hjältar!

/Marianne Petersén

Sentimental value

Regi: Joachim Trier 2025 133 min Norge
efter ett manus skrivet av Joachim Trier och Eskil Vogt.
Skådespelare: Renate Reinsve, Stellan Skarsgård, Elle Fanning, Inga Ibsdotter Lilleaas

Juryns stora pris, Cannesfestivalen 2025

Det är inte ofta vi visar en film som samtidigt går på reportoaren men det är nog för att filmen fått så mycket priser. Filmen har hyllats för bästa regi, manus och skådespelarprestationer vid de flesta galor under 2025–2026. Den har nominerats till 9 Oscars (!) -rekordmånga till en norsk film eller skandinavisk film någonsin. Bl a för bästa film och bästa internationella film. När ”Sentimental value” premiärvisades i Cannes stod publiken och applåderade i 19 minuter.

Stellan Skarsgård spelar kanske sitt livs roll som den åldrande kulturmannen (inte så lite lik Ingmar Bergman) med sitt finstilta spel med små medel. Han är 74 år nu och det här är en riktig karaktärsroll. Även *Renate Reinsve* -som gjorde sin debut i Von Triers film ”Världens värsta människa” som var Norges Oscarsbidrag 2022. Hon vann pris som bästa skådespelerska vid Filmfestivalen i Cannes för den rollen. Hon spelar nu en av döttrarna och inleder med en rasande oförglömlig scenskräcksscen som man undrar hur någon överlever.
Den andra dottern som spelas av *Inga Ibsdotter Lilleaas* är också kongenial i sin roll liksom *Elle Fanning.*
Det här är en hyllning till skådespelarkonsten.

Filmen börjar med en extra roll som är Huset som bär alla minnen. Magi redan från början. Huset har sett allt genom åren, glädje och djupaste sorg. Ett av de traumatiska ögonblicken var när systrarna Noras och Agnes föräldrar skiljer sig. Då lämnar kulturmannen -den kända regissören familjen och ägnar jobbet all sin tid. Döttrarna är bortglömda.
Det här vackra trähuset ligger i Oslo, väldigt nära Joachim Triers hem som gjorde att han själv kunde gå hem och läsa gonattsaga för sina barn som en mer modern pappa under inspelningen.

Gustav Borg (Stellan Skarsgård), är regissören som hyllats för sina emotionellt komplexa filmer samtidigt som han är oförmögen att uttrycka sina egna känslor för döttrarna som han för länge sen övergav. Han intellektualiserar sin omvärld, vet alltid bäst och saknar helt förmågan till självreflektion.
Nu dyker han plötsligt upp med en mycket speciell ”förlåt mig”-gåva, ett nyskrivet filmmanus med titeln ”Hemlängtan”. Han vill att äldsta dottern Nora (Renate Reinsve) ska spela huvudrollen. Det vill hon verkligen inte. Allt upplagt för drama och förändring.

Så här skriver Helena Lindblad sammanfattande i sin hyllande recension i DN:
Alla de här till synes disparata trådarna; en åldrande man som försöker kommunicera genom sin konst, metafilm, döttrarnas kärleksunderskott, släktens mörka arv av psykisk ohälsa och historiska norska krigstrauman vävs samman till ett smått omistligt stycke relationsdramatik utan skrik och skrän.
Ett fantastiskt försoningsdrama om konsten att hitta hem.

Varsågoda.

Py Wernstedt februari 2026

Nunnan - 25 år i kloster

Sverige, 2025 Regi: Maud Nycander, 1:15, Dokumentär.

Välkomna till vårterminens första visning! Så roligt att se er igen!

Vi brukar inleda varje termin med de ordningsregler vi har men det kommer jag inte göra eftersom de finns numera på vår hemsida - om ni mot förmodan skulle ha glömt dem. Gå gärna in på www.lidingofilmstudio.se där alla terminens filmer presenteras mera ingående.

Den film vi ska se heter *Nunnan- 25 år i kloster* och är regisserad av Maud Nycander. Hon kommer att vara med efter filmen och svara på frågor från er. Så jag ber er att sitta kvar när filmen slutar. Det är en film man blir starkt berörd av så vi är glada att kunna erbjuda ett tillfälle att få fråga och få svar om den. Filmen är kort, 1:15 min och inklusive frågestunden kan ni räkna med max 1:30 min.

Maud Nycander började som stillbildsfotograf men insåg ganska snabbt att hon ville bli dokumentärfilmare. Även om bilden är viktig så är själva berättelsen viktigare förklarade hon i en intervju i Dagens Nyheter för några år sedan.

Redan när hon debuterade med kortfilmen *Välkommen till förorten* (1998) är hennes känsla för att komma nära sitt ämne tydligt. Filmen skildrar livet i Stockholmsförorten Fittja. Hon återkom senare till Fittja för att skildra de svenska hiphop-pionjärerna The Latin Kings i filmen med samma namn från 2004.

2012 kom hennes genombrott för den stora publiken när hennes och medregissörens Kristina Lindströms porträtt av Olof Palme gick upp på 110 biografer hela landet, den högsta siffran någonsin för en svensk dokumentär. Vi har också visat den här på Lidingö filmstudio. Filmen tilldelades ett stort antal guldbaggar. 2017 regisserade Nycander *Citizen Schein* tillsammans med Kersti Grunditz Brennan och Jannike Åhlund. Här berättas den osannolika historien om Harry Schein, flyktingen som blev miljonär, kulturman och lade grunderna till en filmreform som höll i över 50 år. Kort sagt, en historia om makt och maktens pris. Ni kanske kommer ihåg att den filmen har vi också visat här på Lidingö Filmstudio.

Det kanske bästa exemplet på Maud Nycanders speciella förmåga att få sina huvudpersoner att naturligt öppna upp för personliga berättelser är *Nunnan* (2007). 19-åriga Marta har tagit det radikala steget att gå med i en sträng klosterorden och Nycander försöker förstå hennes beslut. Men övergår snart till att låta sig fascineras av ett annorlunda tankesätt. För den filmen fick hon en Guldbagge för bästa dokumentär.

Maud Nycander följer upp historien i *Nunnan – 25 år i kloster* (2025) som är den film vi nu ska se. Här undersöker hur livet innanför klostermurarna har påverkat Marta, numera Maria av Bebådelsen, och hur det påverkat familjen som hon lämnat bakom sig. Två tankeväckande filmer som inte väjer för stora frågor. Ännu en gång, sitt kvar efter filmen slutat och delta i frågestunden.

/Katarina af Klintberg